

GIÁ BÁN	
DÒNG-THÁP	NGOẠI-QUỐC
Một năm 5500	4500
Sáu tháng 2.50	2.50
Ba tháng 1.50	2.00

Mua báo phải trả tiền trước.
Thư và mandat gửi cho M. TRAN DINH-PIEN - 47 đường quốc lộ
việc riêng xin thương nghị trước.

TIẾNG-DÂN

Cho nhiệm làm Chủ bút
HUYỀN - THUỐC - KHANG

Quản lý
TRAN DINH-PIEN

散

LA VOIX DU PEUPLE

Mỗi tuần xuất bản hai kỳ thứ tư và thứ bảy

民

BÁO QUÂN
Đường Đồng-Ba, Huế

Giấy phép số 62
Giấy phép TIẾNG-DÂN - Huế
Hợp thư số 31.

Viết sách mà chỉ
chỉu ý đời là người
chỉ chăm về lợi
của mình, chứ không
chăm vào giá-trị của
sách
(L. Brugere)

LÀM SÁCH CÓ PHẢI LÀ MỘT VIỆC DỄ DÀNG KHÔNG?

(Tiếp theo)

Nước ta ngày xưa, ăn-bán không được công hành, sách lại có luật cấm (Luật ấy còn di nghiệp đến ngày nay) những nhà trước thuật không xuất hiện được, ấy là một sự dĩ nhiên. Hơn hai mươi năm nay ngọn triều Âu-hóa tràn đến một bên, mà học giới trong nước thành ra một cuộc đổi cũ thay mới, nhân cái khoảng Hán-học suy đồi, Âu-học ấu trĩ mà cái học Quốc ngữ càng ngày càng thịnh, người mình đã xu hướng nhiều. Những nhà có học thức, có lòng lo cho học giới sau này, lưu tâm khảo sát, toan dùng cái cơ quan cứu độ, gây dựng cho quốc dân ta một cái nền học phổ xuất hiện ra ngày nay, cho ai cũng công nhận là hợp thời cả, song cứ xem hiện trạng ngày nay thì có một điều khốn:

Thôi thường thiên hạ, bụng đói thì hay ăn thắm, mà hàng dất thì nhiều đồ giả; một luồng gió thổi, «phụng-hoàng bay, chip-bíp cũng bay», giữa đám chợ đông «rối ca chạy, nổi rang cũng chạy», trong khoảng gần mười năm nay, nhà làm sách quốc-ngữ một ngày một nhiều, nào là phiên dịch, nào là truyện kỹ, nào là hải văn tiểu-thuyết, nào là tuồng tập thí ca, nay ra bản này, mai thấy hiệu khác, về hình khác dạng, trong nhà in không ngày nào không ấn hành, đem mỗi rao hàng, trên tờ báo không số nào không giới thiệu; bia xanh bia trắng, nhân đó nhân vàng, cứ xem cái danh hiệu cùng nhan sắc ngoài quyền sách, vẫn có lần bỏ, so với ngày trước, cũng phải chịu là văn minh hơn; nhưng xét kỹ bề trong, thì trừ một số rất ít, tự sách Tây sách Tàu dịch ra về đường khoa-học, lịch-sử, cũng một đôi nhà, hoặc Hán học có thâm, hoặc Tây học có rộng, ra công tập tuyện, hết sức trau dồi mà làm ra được một đôi quyển, đương buổi giao-thuận này, công gọi là có giá trị nhiều ít, còn ngoài ra phần nhiều thì học văn chưa đầy một nắm, lịch duyệt chưa được mấy hồi, sẵn tiếng me dè, không cần gì học, (người Pháp học tiếng Pháp là tiếng mẹ đẻ nhưng mà sách dạy

cách làm văn (grammaires) không biết bao nhiêu thứ, những người viết văn cho thông, cũng tốn bao nhiêu công học, thế mà người mình có câu nói rất lạ là tiếng mẹ đẻ không cần học cũng làm văn được, văn gì? đáng buồn thật!) thời thì thấy dấu nói dó, hạ chỉ viết này: chuyện xâu việc nhảm, kẻ không ra lỗi, mà mấp mé ông Đồ ông Hân, tự do bình đẳng, lốt mẹp vài câu mà tự phụ ông Lư ông Mạnh; bản in đã sẵn, hàng sách cũng nhiều, ngày nay mới nghe lỏm năm ba câu, ngày mai đã dựng tên là soạn-giả. Người Tây thường nói rằng: «quyền sách là một cái kho chứa những của rất quý báu: là tư tư tưởng thì trong kho đó chứa những đồ gì, không nói ai cũng biết được. Trên dân làm sách quốc-ngữ ta ngày nay diễn ra một lớp tuồng rất phiền tạp, rất lộn xộn, không khác gì một cái chợ búa đã lộn lạo, buôn danh bán tiếng, ngọc đá xò bồ, trắng đen lẫn lộn mà quyền sách không còn có giá trị gì, chính vì cơ đó.

Than ôi! xanh, vàng dốt đoạn, thì trái sung, củ chuối cũng tưởng là đồ dối, hay đầu ăn bầy mà đến nỗi hại thân, bệnh nặng âm trầm, thì nước là rẽ cây, cũng cho là thuốc hay, biết đầu uống vào trở nên thêm bệnh. Nước ta ngày nay, những lớp thanh niên đương khoảng cái ọc còn trống không mà những sách như đã nói trên, nhân thể mà thời vào, không phải là một sự đáng buồn sao??

Tôi viết bài này, vẫn biết rằng không khỏi mất lòng một phần ít người, song tôi xin đứng trước công chúng mà thề một câu rằng: Tôi không ghen ghét ai, không chỉ trích riêng ai, chỉ vì cái hiểm tượng của học-giới trong nước cùng cái nguy cơ của thanh niên ngày sau, không thể đã ngộ thấy rõ ràng mà ngồi yên không nói. Người xưa có câu rằng: «lòng lấy làm nguy, không dám không tỏ» (tâm sở vị nguy, bất cảm bất cáo) vậy mong cho những nhà trước thuật hết lòng thận trọng giữ cái giá trị quyền sách mà không nên khinh suất dè dặt cho người, và

GIÚP DÂN BỊ LỤT!

Mau mau!! dân Thanh-hóa không nhà không cửa, bị dối bị lạnh, dền mây chực vạ, mà số diên cứu giúp chưa thăm vào đâu.

VẬN-VĂN

Trúc-chi-từ
(Miền nhà quê)

Chữ Hán ngay nay đã gác rồi,
Trở về làm thuốc kiếm lời xoi!
Gặp nam ô-âm tài chưa phát!
Vốn cũng lên mây lợ hội lời.

Mùa màng thất bát chắc lưng mò,
Diên ruộng cùm nương cổ cá đồ,
Lừa một kho trời cũng muốn bòn!
Sợ không ai biết có ai ngờ?

TRUNG-THƯỜNG-LAM

Cảnh nhà khó

«Bần-phu tự thân»
Tiết đông nào chạy hết dầm ló,
Cái cảnh nhà tôi ai biết cho,
Khuya sớm tìm kìm, thương vợ rét,
Đêm ngày khuya khuya, nỗi cơn ho.
Phận hờn gió lộng, mình kẻ cày,
Nỗi trông cơm không bụng đói rỏ,
Lúc muốn cho mau nó chạy mau.
Tự bẽ bực nay mới nhớ!
Cái chi khi chạy lại kêu ừ!

THUỐC-KHANG

PHAN-VĂN-HƯ

Khuyến người chữa rượu
Sợ dục như thiên tuyền điếc,
Là hơi men trạm việc đều hư,
Đường phải trái lẽ công tư,
Đời can nào biết tồn từ là chi,
Cách dễ chỉ như si như ngớ,
Giống nói phở tạp tục đủ điều,
Về sinh luân lý hại nhiều.

Những người như thế ai gặp được
Trông người phải ngẫm đến ta.

CHƯƠNG-LINH AI CMI
TRẦN LÊ-HỮU

những nhà đọc sách, cũng phải lưu tâm lựa chọn, xem xét kỹ càng, không nên thấy đầu đọc đó mà phạm vào cái câu: «người mù đem đường, không cần phương hướng, đưa lùn xem hắt, theo chúng khen chê,» thì may phước cho tiền đồ học-giới ta vậy.

(Tiếp)

MINH-VIÊN

TẠP-LOẠI

Phong-tục Âu-Mỹ

(Tiếp theo)
VIII

Nghề buôn và người đi buôn
Các nước Âu-Mỹ lấy hai chữ «Tin dùng» làm cái bí-quyết cho nghề buôn bán. Người mua không đổi kẻ mua, không làm đồ giả. Người mua viết thư báo ngày nào giờ nào đưa đồ gì đến, tới kỳ thời có đồ đem lại không khi nào bội ước. Đến thời giết, thợ may cũng đều thế.

Những nước chưa khai-hóa thường lấy cái thủ đoạn lừa bịp khách làm một cái yếu kiện trong thương nghiệp. Ngày xưa bên Âu-Mỹ cũng có cái tệ ấy, song nay họ cho là một ác-tập rất lớn. Các nước như Anh, người mua kẻ bán, đều lấy sự tin-dùng mà đề-kết với nhau, không kỹ nhân-chúng, ngỗ-ngừ phong-tục đồng hay bất đồng. Cho nên tin-dùng là một cái chức vụ rất quý và rất cần cho người đi buôn.

Vô luận ở xứ nào, phẩm vật đồng nhau, thời giá bán cũng đồng nhau. Họ theo vật tình, hay thỏ, mà định giá, đã định thời bất kỳ kẻ đến mua là người ngoại-quốc hay người bản-quốc, người thân hay người sơ, bán cho ai cũng đồng một giá ấy. Người hai ba giá làm một sự rất hồ thẹn. Các nước ấy sở dĩ thu được lợi quyền cả thế giới, là vì họ lấy cái đức nghĩa qui trọng lấy làm căn đề.

Những người kinh-doanh thương-nghiệp ở Tây dương rất được xã hội kính trọng. Các nhà qui tộc cũng không lấy sự đi buôn làm tiện tho, cho nên cất nhà trọ bán hàng cơm, họ vẫn thường làm. Vì như thương-nghiệp làm mới giới, nếu người dinh nghiệp thu lợi chính đáng thời được xã hội bảo thủ lại cũng chính đáng, lấy lẽ gì mà cho là bị tiện?

Người Tây ai ai cũng trọng tin-dùng, nên trao đổi kim tiền cho nhau đều hàng vạn cũng không dùng văn tự.

Ở nước Anh chẳng những người trung lưu trở lên có tinh chất tốt đẹp như vậy, đến hạ đẳng lễ-dân cũng đều lấy tin dụng làm đầu, không tham những tiền bạc trắng lãi. Như tự Pháp sang Anh, khi ở lâu lên bộ, trao hành lý cho phu mang giùm, người phu đã nhận số tiền nhất-dịnh rồi, thời vô luận người có đồ cũng giống hay khác giống, là người dùng mình, hay người nước ngoài, cũng cứ mang thẳng đi, không kỳ kèo gì ngoại nữa. Trái lại ở các nước như nước bán khai, người ta đáng đối với khách thượng-lưu, hay có cái thói muốn được nhiều tiền thuê, rồi đến nỗi không khỏi dùng cách lừa đảo giả dối, thời ấy rất thịnh ở Trung hoa và ở Nhật-bản, đáng ghét thay!

Tại các nước Âu-Mỹ thường có những tôn thờ điểm không người khác thủ trong trần liệt các thứ lần văn, tạp chí và đơn giả nhất định, ai mua thời để tiền lại mà lấy đồ đi. Chẳng những tiền thương điểm như thế, đến đại thương điểm bán nhiều đồ cũng thường dùng cách ấy mà không mấy khi mất mát.

Người các nước đến chơi Âu-la-ha thường tới hải cảng Ma-rắc thời lên bộ, để ở các sang Đức ý chỉ, hoặc sang Thụy sĩ. Ở Ma-tắc có một cái xã-hội đông các từ khách. Bất luận người Đông-dương hay Tây dương, người da vàng hay da

trắng, ta đã có số tiền nhất định trả họ, thời họ vì ta tìm cách tiện nghi mà chuyên vận hành lý đến chỗ khi thuyền. Các hội của họ lấy «Tin dụng» mà đối đãi lẫn khách thế giới. Nếu họ thất tín-dùng với một người, thời thương nghiệp của họ ắt chịu thiệt hại lớn, nên họ không muốn tham một đĩa dè bở cả mầm. Tổng chi, người buôn mua tư-lợi ắt phải làm lợi cho người khác, ấy là lời nói kinh nghiệm ở trên thực tế. Nếu đối khách mua, tham tiền của, tuy nhất thời may mắn được tiền của, song về thực tế đã mất tin dụng, thời đầu có tư bản lớn lao, muốn lo hưng thương nghiệp cũng là một sự rất khó.

Xét các nước đồng đương sở dĩ không chấn hưng được thương-nghiệp là vì không trọng tin dụng, chỉ chăm những cái tiểu lợi trước mắt, không tính toán đến đức ịch lợi vĩnh viễn cho nên chịu thiệt hại rất lớn.

Nói rằng vì ít tư-bản nên thương-giới không phát đạt là một câu khẩu đầu mà thôi, còn không trọng tin dụng đầu có tư bản lớn lao đến đâu, cũng không ịch gì vậy.

(Còn nữa)
HẠC-TUNG THAI-VAN-DAC

TÌNH TRẠNG BÃO LỤT Ở THANH-HÓA THẾ NÀO?

Câu chuyện buổi chiều

(Tiếp theo)

— Cái tình trạng tai nạn của dân Thanh-Hóa, cũng tôi nghe anh thuật lại cũng đã hiểu rõ cả rồi, nhưng tôi xin hỏi ý kiến anh, cứ như tình thế dân gian bấy giờ, thì nên trừ liệu những phương pháp gì, không những là cứu dân độ khổ ngày nay, mà còn cứu dân khỏi khổ về sau nữa? — Các ông hỏi thế, thiệt đủ rõ rằng các ông có tâm thương sâu lo xa cho dân lắm lắm. Tôi thiệt rất khó trả lời, tuy vậy, tôi cũng xin đem thiên kiến pho bày ra đây để các ông xét, may ra có được như lời, thì dân Thanh-Hóa cũng có phần nhờ ơn được. Tôi thiết nghĩ dân bị tai hại như thế, tay bầy giờ các nhà tư thiện, người nhiều kẻ ít, cứu giúp dân đỡ cơn cực khổ trong hiện thời thì vẫn là qui; song cứ như tình thế mà xem, dân cực khổ còn nhiều, chắc qua tháng giêng tới tháng năm, dân còn chưa hết cực khổ, có lẽ nào cần cấp được nữa, và lại nếu dân cứ ngồi mà nhân phần chờ cấp cứu, thì cũng không đáng gọi là dân vậy; vậy phải tìm những phương pháp gì cho dân có việc làm ăn, tránh được nạn năm cơ cựa mới là ổn đáng. Muốn tìm những phương pháp đó cần phải có hai phương-diện: CHÁNH-PHU và QUỐC-DÂN.

Về phần Chánh-phủ, tôi thiết tưởng nên có những phương-pháp này:

1) Hưng công đại chấn. — Hưng công không gì cần bằng bồi đắp khắp cả các đường đê trong tỉnh hạt. Tôi xin kể rõ sự cần phải bồi đắp là thế này: cái nguyên nhân Thanh-Hóa bị đe dọa năm nay, không khác gì cái nguyên nhân Bắc-kỳ bị đe dọa mấy năm trước; bởi vì đường đê ở xưa để lại, đã qua nghìn năm, lần này ít khi bồi đắp, ngày càng thấp hẹp hư mòn, phải thì dân gian chưa liên công đức công làm, kể làm vườn ruộng gần đê cứ cuốn vào chân đê cho lợi ruộng đất mình, kể

lâm nhà cửa hoặc lò gạch gần đê, cứ đào bồi thân đê cho lợi riêng mình; lại còn năm năm lợi gió mưa thân đê càng ngày càng hao mòn, nhất là năm nay lụt to như thế, những nơi bị vỡ đã đành, còn những nơi chưa vỡ thì cũng đã ló súp mặt nhiều, nếu chuyển này không bồi đắp lại, sợ đến lụt sang năm khó tránh khỏi sự tai hại cho dân lần nữa; phần thì nhà nước nhiều sự công tác, lâu nay còn chú trọng về các đường thanh phố, đường xe lửa, đường ô-tô; còn các đường đê thì số lực ít khi kinh-lý đến; một đôi khi có sửa khúc đê nào, thường giao về các làng, lấy công-lich hoặc tư-lich, dân làm sửa, công không có, chỉ làm qua loa xong chuyện mà thôi; ngày thường không lo bồi đắp cho kiên cố mười phần, đến khi gặp lụt nước đã tràn đê, rồi mới trông trông mớ mớ, đắp đắp be be, thì còn ăn thua gì nữa! Xem như ngày xưa, từ đời Tự-Đức trở về trước, về việc đê điều rất là cần thận, có đại riêng ra sở Hà-phòng, quan Đê-chánh chuyên coi bồi đắp suốt năm. Trong công-luật đều thứ 336 có nói: «mỗi năm bắt đầu từ tháng một tháng mười, quan sở tại phải thân hành đi khám tất cả các đường đê trong hạt mình, nơi nào nên bồi đắp thế nào, xem xét kỹ lưỡng, họa ra địa đồ trình quan Đê-Chánh, quan Đê-chánh lại thân hành phúc khám lần nữa, trừ liệu công tác thế nào phải định cho đúng, và từ Bộ-công biết trước; qua tháng hai khi công bồi đắp, bồi đắp xong đem cả đoàn voi ra đi đắp, nơi nào sụp lún, phải đắp lại kỹ cho mười phần kiên cố mới thôi; mỗi năm phải bồi đắp một lần như vậy. Nếu đến tiết lui mà có nơi nào vỡ lở, thì quan sở tại và quan Đê-chánh phải tới ngay. » Lại xem bên Âu-châu như những đê (digues de pol-ders) của nước Hà lan (Hollande), bồi đắp giữ gìn cẩn thận lắm. Trong luật tây có nói: kẻ nào xâm phạm đến đường đê, thì phải tội bỏ tù cấm cố; nếu bằng lòng dặt vô khúc đê nào, có hại đến tánh mạng người thì phải tội chém. Đê của Hà-lan là đê giữ biển, mà ít khi nghe vỡ; đê của Annam là đê giữ sông, thường bị vỡ hoại, tương không phải toàn tại trời cao vậy.

Thiết tưởng nhà nước nên đặt một sở Đê-chánh, thuộc vào toà Công-chánh, cũng như sở Dân-thủy nhập diện vậy. Qua đầu năm sau, công-công đại-chấn, bồi đắp tất cả đê Thanh-hóa, nếu công qui không đủ, thời mở cuộc xổ số (loterie), cuộc lạc quyền, như thế vừa có việc cho dân làm, vừa tránh được nạn lụt mấy năm sau nữa, nên việc nước, cứu nạn dân hai đường đều trọn vẹn cả. Nếu sở Đê-chánh chưa có thể đặt ngay được thì ít nữa Cảnh-phủ cũng đại lấy một Hội-đồng làm thời đê, trông nom việc kỳ trong lúc khẩn-cấp.

2) Khuyến khích lúa gạo nhập-cảng. — Lúa gạo các nơi chỗ đến, nên dành nhẹ thuế, cho gạo bán hạ, dân khỏi phải mua cao.

3) Nghiêm cấm cướp bóc. — Dân bị tai nạn mất mùa cần phải lo làm lo ăn, không được dè thù da thù, Quan sở tại nên độ xét cho kỹ, bắt được dám vào cướp bóc, bắt tội cho nặng. Xưa nay Thanh-Hóa có học thường văn thịnh hành; dân dốt thì dốt, thời học không chưa, nếu không cấm cướp bóc cho nghiêm, chắc có đứa bán ngày đi lính chẵn, bán đêm đi đánh bạc, đánh bạc thua đi ăn trộm ăn cướp, thêm khổ dân

ĐỘC-GIẢ LUẬN-ĐÀN

Lòng Ai-Quốc

« Ai » là thương, « Quốc » là nước.
« Ai-Quốc » là « thương nước ».
Thương nước ta nghĩa là

1) *Thương đất-đời của Ta.* — Đất ở của ta tên là Nam-Việt. Tầm đất ấy bắc giáp Trung-hoa (China), tây giáp Diên-Điền (Birmanie), Ai-Lao (Laos) và Cao-Mên (Cambodge). Đông và Nam có biển Trung-hoa (mer de Chine) bao bọc. Đất ở ta là « xác thịt » của nó giống. Ta muốn được sức mạnh, ta phải biết « vệ-sinh thân thể », nghĩa là phải biết tắm rửa, giữ gìn, mài mài chân tay. Ta muốn nói giống ta được cường thịnh, ta phải sửa sang trau dồi tâm địa Nam-Việt.

Như thế là thương Đất ở

2) *Thương tiếng nói của ta.* — Trên toàn đất Nam-Việt, sống 20 triệu người Annam. Hai mươi triệu người ấy đồng nói một thứ tiếng.

Thứ tiếng ấy gọi là tiếng Annam. Tiếng Annam lúc xưa viết bằng chữ nôm, ngày nay viết bằng quốc-ngữ. Ta vẫn dùng nó ra bằng tiếng Annam. Ta buồn cũng tỏ ra bằng tiếng Annam. Ta nghĩ ngợi cũng tỏ ra bằng tiếng Annam. Ta từ tưởng cũng tỏ ra bằng tiếng Annam. Sự vui sự buồn, sự nghĩ ngợi, sự từ tưởng của người trong nước, tức là « hồn » của nước, tinh thần của nước. Luyện tập tiếng Annam, yêu mến tiếng Annam tức là thương tinh thần của nước Annam.

3) *Thương tự-do của ta.* — Là người mà muốn được mạnh khỏe thì phải để thân thể sinh trưởng tự do. Bỏ chân như đàn bà Tàu lúc xưa là trái với tự do của thân thể. Nước cũng thế. Nếu người trong nước được làm ăn như lòng mình có thể muốn, được đi lại như sức mình có thể đương, được nói bèn như trí mình có thể nghĩ, thì nước mới được phú cường. Bởi thế cho nên người các nước rất trọng rất mến hai chữ « tự-do ». Ta phải bắt chước người các nước, phải trong phải mến hai chữ « tự-do » của ta.

4) *Thương danh-dự của ta.* — Thương danh dự của ta thời trước phải tránh cho hai chữ « Anna » khỏi bị khinh bỉ, sau phải lo cho hai chữ « Annam » càng thêm vẻ vang.

Muốn khỏi bị khinh bỉ thời người đi cây phải hết sức cây-bua vung-tuổi, người đi buôn phải hết sức ngay thẳng thục thả, người học trò phải hết sức chăm chỉ siêng năng, người làm quan phải hết sức thanh liêm công ien.

Phong bì sự khinh bỉ là bốn phần của một loại bệnh, nên dục về vãng là từ tưởng của một loại bệnh. Nước ta nay còn bệnh, nhưng mai sẽ mạnh. Mạnh thời ta phải lo thể nào cho trên vãng « chữ Hồng mồm Lạc » ta, có vẻ số tia ánh sáng văn-minh soi giới ra khắp cả Thế giới.

TINH-TIẾM

SÁCH MỚI

Bản báo mới tiếp được quyền sách « Bệnh d-đ-đ » của ông Trần-đức B-đ-đ, gửi cho bản báo, vậy xin có lời cảm ơn và giới-thiệu cùng đồng bào.

PHỤ NỮ DIỄN ĐÀN

Phụ nữ vận-dộng
(Tiếp-theo)

Trước ngày nước ta nói-thuộc Tàu, có thể vì với trước ngày người Rô-Manh cai-trị đất Gôn.

Sau người Tàu mang cái học thuyết ông-Khổng truyền bá cho ta, nào tam-lòng tứ-dức, nào đạo vợ-nghĩa chồng, phân định tình-mechiêu cho phụ-nữ càng ngày càng bị bó buộc thêm mãi. Phụ-nữ Gôn, phụ-nữ Phô-lăng thì còn được gặp văn hóa Rô-Manh, văn hóa Phô-lăng, đạo Thiên-Chúa, chứ phụ-nữ Giao-chi, phụ-nữ Việt-nam chỉ quanh quẩn với ông Khổng thầy Mạnh, già già sau đạo phát vào nửa thì chẳng cứu mà trở lại còn ra sức hóa thêm.

Như thế phụ-nữ ta còn họ hào nhô quyền vào đâu, chỉ em ta còn hy vọng gì giải phóng, tưởng rằng chỉ loanh quanh xô bếp góc nhà.

Nhưng từ ngày ta được tiếp xúc với phong trào mới, tuy cái chủ-nghĩa phụ-nữ người Pháp không bày vẽ cho, nhưng nhờ được những sách vở, tiểu thuyết, nhờ được sự trực tiếp với người ta, thành cái chủ-nghĩa phụ-nữ trước còn lạ mắt, sau dần dần thành quen rồi đến nay đã được ít chi em tinh ngộ.

Thế là đến nay Việt-Nam mới thấy hai cái văn hóa Tây Tàu đối diện nhau. Vậy sao hai cái văn hóa đó chưa có phen quyết chiến, còn dửng dưng lẫn lộn mãi? Bởi chưng văn hóa Tàu từ ngàn năm xưa còn lại, cái trí não quốc dân đã chôn dục theo cái khuôn thượng cổ, khó mà cải ngay.

Lại còn một lẽ nữa là bên thù-cử đã chiếm một phần da số trong hai giới rồi, lại hầu hết bên nam giới cũng nhập phải bảo thủ thì số còn con chi em ta chống chọi lại sao được? Nay các chị của em ơi, em còn nhớ một lần được hầu truyền mấy ông mấy bà dân anh-dân chi, được nghe bày tỏ tâm ý, hướng buồn cười, nên thuật lại các chị nghe. Các ông sợ nếu nam nữ bình quyền quyền thì cái thế lực các ông sẽ hết. Các ông nói: tiến trí gia, hân trí quốc. Nếu nam-nữ bình quyền chông bảo vệ không nghe, thì nhà còn chi? Nhà đã vậy thì nước làm sao? Còn các bà thì bảo: nữ-lưu chân yếu tay mềm, gánh vác sao được những công việc nặng nề, mà cần vàn động phụ-nữ. — Các chị ơi là đồng chí với em, thì chắc rút lời em thuật lại đây, biết ngay là mấy ông mấy bà đó không hiểu thời thế. Ôi! con chi các công nhân nam-nữ không nên bình-quyền thì em không cần phải giải nhiều nữa, chỉ xin thưa rằng: nam giới thì vì như tay phải, mà nữ giới như tay trái, nếu nay ta dùng được cả hai tay như nhau thì lẽ dĩ nhiên là có lợi lắm.

Các chị tay đã tin nhờ em, nhưng vẫn còn e sợ cho phong-báo. Song các chị ơi, ở đời này không có một cái chủ-nghĩa nào là hết thấy mọi người theo được hoàn toàn cả, thế nào cũng phải có kẻ hay người giữ. Nhưng ng lẹm ra thì thoát trước đó nhiều hay ít, rồi dần dần vì thói quen vì học thức, mà cái số đó tự nhiên rút đi.

Tôi em gọi là có vài lời thành thực, mong chị em, bỏ cứu cho, em đã tạ lăm.
(Hết)
HOÀNG-KHÚC-BICH (Dafay)

TU-TƯỜNG MỚI

CHỦ-NGHĨA DÂN QUYỀN
CỦA TÔN-VĂN

(Tiếp-theo)

Đời xưa loài người đánh với loài thú chỉ là dùng cái sức gạc của mình mà đánh, lúc đó chỉ có nghi-ràng đồng một loài thì giúp nhau, giả như ở chỗ họ có một lớp mấy người đánh nhau với một bầy mấy con thú dữ, ở chỗ khác lại có một lớp mấy mươi người đánh nhau với một bầy mấy mươi con thú dữ, loài người ở hai chỗ ấy, vì thấy mình với họ là đồng một loài, mình với con thú thì là khác loài, nên bọn đồng một loài đều xúm nhau mà đánh với loài khác đồng loài, chứ không khi nào hóa với lũ thú dữ làm hại bọn đồng loài, sự nhóm họp đó là sự tự nhiên, chứ không ai bảo ai, không thời hạn hò, lúc đã đánh được rồi thì cứ ai đi đường nấy. Vì đời ấy chưa sinh ra dân-quyền, loài người đánh với loài thú loài rắn là ai cũng dùng cái sức mạnh của mình, chứ không phải là dùng quyền lực, cho nên có thể nói rằng đời ấy loài người đánh với loài thú là đời thuần dùng sức mạnh.

Sau rồi loài thú dữ rắn độc đã bị, loài người giết gần hết, thì loài người ăn ở mới được yên ổn. Những rừng nào mà loài người ở được yên ổn thì người ta nhóm lại ở những rừng ấy, bên bắt loài cầm thú về mà nuôi, dạy tập cho con làm việc cho người, như là chó gá trâu lợn v. v. ; cho nên sau lúc loài người đã giết được thú dữ rắn độc rồi, thì thành ra thời đại súc-mục, tức là văn hóa mới sinh. Hiện nay loài Mông-cổ ở Trung-quốc, dân A-rập miền tây nam châu Á hẳn còn giống như thời đại súc-mục vậy. Từ thời đại ấy là thời đại thượng-cổ, loài người không đánh nhau với loài thú nữa, thì đua đánh với vật gì? lúc đó thì đánh với cái sức tự nhiên. Nói rút lại, kỳ thứ nhất là người tranh với thú, kỳ thứ hai là người tranh với trời, ở về thời người tranh với thú thì loài người ăn ở không chắc rằng giờ nào được yên ổn, vì không biết giống thú nó đến khi nào; đến lúc đã đuổi hết loài thú rồi, loài người sinh nở càng đông đúc, chỗ đất ở được thì người ta ở đầy cả. Thế nào gọi là đất ở được?

Tức là ở đất không có mưa gió, như hai bên ven sông Ni-la ở nước Ai-cáp, và đất Ma-tur-ba-tha ở Á-châu, hai chỗ ấy là nơi phải nguyên văn hóa của thế giới. Hai bên ven sông, màu đất đã tốt, mà cả năm không có mưa gió chút nào đã để cây lúa trồng cấy, mà nuôi súc vật cũng dễ, dưới sông nhiều tôm cá, lại sẵn đủ ăn, không phải làm lụng khổ nhọc mà tự nhiên dễ dàng sinh hoạt; sinh hoạt dễ thì sinh nở con cái đông nhiều. Lúc loài người sinh nở đã nhiều thì những chỗ đất tốt như là bờ sông Ni-la cũng đất Ma-ti-ba-tha mà không đủ cho người ở nữa mà phải đi tìm chỗ đất xấu hơn. Tức là những chỗ có mưa gió bão lụt. Như là miền ven sông Hoàng-hà là chỗ văn hóa phát nguyên của Trung-quốc, ở về miền ấy thì một là có mưa gió bão-lụt, hai là khi giới rét lạnh, chỗ ấy vẫn

không phải chỗ phát sinh văn hóa, nhưng vì loài người ở miền ấy là bởi chỗ khác đời đến, so với hai chỗ đã nói trên kia sau một vạn năm.
(Còn nữa)
G. Q. T. S. dịch

LỜI BẢ CÁO

Những bản điều-lệ của các ngài cò-dòng công-ty Huỳnh-Thước-Kháng ở hạt Nha-Trang và Hà-lĩnh đã gửi cho:

NHATRANG

Monsieur PHAN-LUU
Commis Service Océanographique
Cầu-đá

HATINH

Mr PHAN-TU-ĐAI ĐI ĐƯỢC-THANH
Commerçant

Hatinh

Xin các ngài cò-dòng quá bộ tới hai chỗ ấy mà nhận:

H. T. K. C. T. cần cáo

VIỆC THẾ-GIỚI

Á-ĐÔNG

TAU

Tin báo Tàu

(Tin ngày 18. 19 tháng 11)

Trần-hữu-Nhân. — Sau khi từ chức Ngoại-giao Bộ trưởng chính phủ Vũ hân thì Trần hữu-Nhân đã cùng Tổng-khánh-Linh nữ sĩ di Moscow để dự cuộc hội nghị về tam quốc tế. Nay nghe Công-mới từ Hán-khẩu về Quảng-dông, Trần cũng đã khởi hành về Quảng-dông, nghe đâu có nhiệm vụ một việc trong yếu chánh phủ Xô-viết ủy thác.

Phu-nữ Đoàn đối với Tổng-khánh-Linh. — Hồi chiều ngày 16 tháng 11 các đoàn thể phụ-nữ ở Quảng-dông có mở một cuộc hội nghị, đại khái nói rằng đang lúc đang quốc sinh ra chia rẽ, nên lập liên bang Nga mới Tôn-phu-nhân về để liên cái chức trách chỉ đạo cho phụ-nữ.

(Tin ngày 21 tháng 11)

Trung-học-Lương khuyến Diêm-tích-Sơn từ chức. — Trường học-Lương và Hán-lân-Xuân có gửi điện cho Diêm-tích-Sơn nói rằng đánh đã không lợi, thì nên từ chức ngay. Lần này phải Phụng-Thiên đồng hành với Diêm-tích-Sơn về quê, nếu Diêm từ chức thì xin thế đem thành ý, cử người Sơn-tây lại trị Sơn-tây.

(Tin ngày 19 tháng 11)

Ung-tính-Vệ và Lý-tế-Thâm. — Tại Thượng-hải Công-liền đi tham Tướng-giới-Thạch và Hồ-hân-Dân, nhưng không gặp Hồ. Công-liền chỉ chuyện với các đại diện các báo rằng ở Công-muốn Hội-nghị Chấp-giám hoãn lại, vì hiện nay các Ủy-viên chưa họp ý kiến cũng nhau.

Lý-tế-Thâm thì hiện ở Bộ Tư-lệnh Long hoa Khi đương đi tàu. Lý đã tiếp được tin Quảng-châu mới biến, vậy khi tới Thượng-hải thì liền điện sang Nam-kinh và Hán-khẩu mới Bắc-sung-Ly và Lý-tôn-nhân đến Thượng-hải để liệu cách đối phó.

(Tin ngày 21 tháng 11)

Chánh-phủ Quảng-châu. — Bon Hoàng-ky-Tương đã đại cuộc hội nghị do nữ sĩ Hà-huỳnh-Ngung chủ trì quyết định chế Trương-phát-Khuê quyền chức chủ tịch ban quân sự ủy viên trong khi Lý-tế-Thâm chưa về.

(Theo báo T. N. D. B.)

Vô-tuyên-diện

(Tin ngày 25 tháng 11)

Trung-hoa đối với Ngoại-quốc. — Ngày 23 bộ Ngoại-giao chánh phủ Quốc-dân đã công bố một bản tuyên ngôn nói không vì lợi gì mà cứ giữ những điều ước bất-bình-dẳng nữa, những điều ước của các Chánh-phủ trước kỳ với liệt-cường, hoặc bất-xả, hoặc người riêng ở ngoại-quốc đến sát thủ tiêu diệt. Những giao ước với hiệp ước quan hệ đến Trung-hoa mà không có Chánh-phủ Quốc-dân dự vào

thì cả Trung-hoa không có trách nhiệm gì cả.
Hội-nghị đại-tá. — Hội-nghị đại-tá cho cuộc Hội-nghị chấp-giám liên tịch của Quốc-dân đảng ngày thứ năm (24 tháng 11) đã họp ở dinh Tả-vực-Thạch trong lòng Paris. Vì cuộc chính-tiến ở Quảng-châu nên cuộc Tổng-hội-nghị phải triệu tập ngày 3 tháng 12.

Tình hình hải-quân ở Thượng-hải. — Mấy trăm thủy-bái cảng đã trở lại làm việc ngày thứ năm, nhưng phải công-sản vẫn thì hành thủ đoạn dọa nạt và đã bắt nhiều người thợ bị thương và bắt vào thủy-binh Nhật đứng gác ở cửa một nhà máy sợi. Thủy-binh Nhật bắt lại, không ai chết cả.

(Tin ngày 26 tháng 11)

Phong-trào công-sân. — Đảng công-sân muốn gây loạn ở Giang-tô, họ liệu rằng sẽ răn ra đến Thượng-hải để phá phát thông cáo cho nông-dân, thôn-dân và công-dân, họ báo phải bắt hai cái chế độ hiện thời để đặt ra chế độ lao-nông. Thông cáo ấy nói rõ rằng: « Thu khi giới của quân phiệt, thu hết cả tài sản, công-sân và bất-dòng-sân để chia cho công-dân và nông-dân, phải trước khi giới các quân đội và phá hủy các công-sở, phải kiểm soát cách để chiếm các thành thị lớn.

ở Thượng-hải vì giữ gìn nghiêm-nghị nên chưa xảy ra việc gì to, còn ở Vô-tích và Nghi-hưng thì rối loạn lắm.

(Theo arip)

NHAT

(Ngày 25 tháng 11)

Vợ việc chiến-hạm. — Các việc nhân Nhật đã tổ chức nguyên-phần đối cái ý của chánh-phủ muốn mời họp một cuộc Hội-nghị ba nước (Nhật Mỹ Anh) nữa để bàn về vấn đề tài-giảm chiến-hạm phụ-thuộc, vì điều này không thể nào xong được.

Nếu thất bại nữa thì ảnh hưởng đối với Hội-nghị Đa-danh-tòng (Washington) sau này sẽ xấu lắm.

(Theo arip)

ÁU-MỸ

PHÁP

(Tin ngày 25 tháng 11)

Tại Hội-nghị viện. — Nghị-viên đã xét ngân-sách bộ học-chánh, ông Herriot là bộ-trưởng nói rằng phải có luật-cường lực-giao dục nghiêm-hơn, ông lại nói thêm rằng vấn đề bộ học-phi ở ban-trung-học là một sự cần-yếu của quốc-gia.

(Tin ngày 26 tháng 11)

Toàn-quyền Varenne tại Marseille. — Tại Marseille Toàn-quyền Varenne đã tuyên-bố về việc Hội-dồng điều-tra việc-khản-trưng ở Darlar như sau này: « Đến Paris thì trước hết tôi sẽ yêu cầu công-bố bản-trình của Hội-dồng. Như vậy thì các ông biết rằng tôi không ngại gì về tờ-trình ấy. Ai muốn hỏi về việc Alexis Noel (việc ám-rất ở Hanoi) tôi cũng sẵn lòng trả-lời. Sẽ xem họ có vụ-thắc cho tôi những điều từ trước mà những ông-thầy nghị-viên tôi ở Hội-dồng chánh-phủ cũng không giảm công-nhiệm tôi đến ».

(Theo arip)

ANH

(Tin ngày 25 tháng 11)

Tại Hội-nghị viện. — Tại Hội-nghị viện vấn đề lương-vấn đề vấn đề tài-giảm binh-bị, ông Macdonad đã thay mặt đứng-loa-dòng mà trình một khoản đề nghị-trách-Chánh-phủ và yêu cầu ông Cham-berlain (Ngoại-giao) bộ-trưởng giải-thích cho rõ chữ « xung-phạm » và trần-thuyết về thái độ Chánh-phủ về vấn đề trọng-tại ông Macdonad đã tỏ ý rằng Anh với Mỹ phải cùng nhau thương-lương mà trừ-tuyệt mới chiến-tranh đi.

Ông Chamberlain không chịu giải-thích chữ « xung-phạm » (aggression) nói rằng giải-thích rồi thì sẽ gây ra nhiều sự-lập-mưu-diễn-đạo.

Tại Thượng-nghị-viện. — Thượng-nghị-viện đã đoàn-nhân, một khoản quyết-nghị tán-thành việc-lập một Hội-dồng điều-tra về vấn đề cải-lương-hiến-pháp-Ấn-độ nâng-lao-dòng sự-yêu cầu rằng phải có Hội-dồng lập-pháp (nghị-viện) của Ấn-độ cũng lập một hội-dồng điều-tra như vậy.

(Theo Arip)

NGA

(Tin ngày 26 tháng 11)

Chánh-sách ngoại-giao. — Ông Rykov đã nói sự-phản-đối của phát-nghịch, đã tuyên-bố rằng chánh-phủ Xô-viết vẫn-lòng-tiếp-tục sự-giao-thiệp với Anh, còn-cứ-vào-đều « bất-cần-thiệp » đối-với-ông-chính-của-mỗi-nước. Về-việc-triệu-ông-Rakowsky (Nguyên-dại-sư ở Pháp) (thường-nói-rằng-đối-với-xã-hội-quan-trọng-là-vấn-đề-duy-trì-giao-thiệp-với-Pháp-thì-cần-nhân-của-ông-Rakowsky-là-như-

Theo Arip

Giá rẻ lắm!

Chúng tôi xin kính trình chư quí vị biết rằng bên công-ty có sẵn máy cò xe camion đưa khách chỗ hàng trong hai con đường Tourane Nha-Trang và Qui-nhơn Kontum.

Xe thiết-mới, chauffeurs cần-thần, người-thừa-tiếp-phép-tắc, bỏ-hành-không-quan-ngại-những-sự-lộn-xôn-và-thất-lạc-cái-giỏ-sau-khi-đi-lên-xe.

ở Tourane xe để tại Hội-quân « Thuộc là », ở Qui-nhơn xe để hàng-bảo-lưu, ở trước nhà hàng Fiard; mong-rằng-khi-nào-chư-quí-vị-cần-dùng-xe, quá-bước-đến-mấy-chỗ-đi-ghỉ-có-người-nghinh-tiếp, hay-là-tin-cho-biết-để-có-người-dón-rước.

Giá rẻ hơn người ta tưởng.

Kính-dạ

Trung-kỳ-Thiết-nghệp-công-ty

Mời Mời!! Mời Mời!!

Kính-trình-các-quí-khách.

Bản-hội-mời-mở-một-Chu-Điểm-ngày-tại-nhà-khách-sạn-Morin-freres-Huê, bản-đó-các-thứ-may-bát-của-hiệu-VICTOR, và-nhiều-hàng-may-khác-nữa, có-các-thứ-đã-hai-dù-các-thứ-tiểu, dù-các-điệu-hát-như-là: Còi-lưng-Nam-ky, Bắc-ky, và-Trung-ky, tiếng-Tây, Tàu, Cao-mên, Lào và-có-bản-dù-dễ-phụ-tung-vào-may-bà, vậy-xin-mời-các-quí-khách-chiếu-cử.

Kính-cáo

Hội-Etablissements Indophono

25 Rue Paul-Bert HANOI

Chi-Điểm-ngày-nhà-khách-sạn

MUJON FRERES - HUÉ

南北各省藥材發客

Hiệu-buôn-bán-thuốc-nam

thuốc-bắc-của-người-Việt-Nam

HIỆU PHO - GIA - TÙNG

Phố Phức Kiến số 47 - HANOI

Giấy nói số 614

Bản-hiệu-chuyên-buôn-bán-các-thứ-thuốc-nam, thuốc-bắc-hơn-trăm-năm-nay; có-đủ-hàng-bán-cắt-và-bán-lẻ. Hàng-đá-tốt-giá-lại-phải-chàng.

Bản-hiệu-muốn-chấn-chin; thương-giới-nước-nhà-nên-có-đặt-chi-điểm-mọi-nơi-để-đề-đường-giao-thiệp.

Vậy-mong-rằng-các-ngài-dễ-y-chiếu-cổ-đến-bản-hiệu. Một-là-các-ngài-giúp-bản-hiệu, hai-là-các-ngài-giúp-cho-thương-giới-nước-nhà-trong-buổi-khẩn-này.

CHI-ĐIỂM ở HỒNH-KÔNG chuyên-mua-các-vật-thuốc-bắc-xuất-sản-tại-Tàu.

CHI-ĐIỂM ở HUẾ vừa bán thuốc-sống thuốc-chết, bán-sỉ-bán-lẻ.

Hiệu-Vinh-Tường

ANNAM - Phố Gia Long - HUẾ

PHỐ GIA-TƯỜNG Kinh-cáo.

CÁC QUÍ KHÁCH TỚI ĐỒNG-HỚI

Cử-tới-nhà-Nhattan-khách-sạn-mở-mở-gần-Hôtel-tây-thì-có-phòng-ăn, phòng-trà, phòng-ngủ-và-buồng-tắm, rất-vệ-sinh-và-chỗ-thận.

ĐẠI-QUANG ĐẠI-DƯỢC-PHÒNG

46, Boulevard TÔNG-ĐỐC-PHƯƠNG - CHỢ-LỚN - NAM-KY

Thượng-Hải-Huệ-t-Điền-Biền (số 39) Thuộc-Bộ-rất-tốt

Trăm-năm-thuộc-nhà-cũng-bên-đàn-mạnh-hay-tên, đó-nơi-khi-huyết-mà-ru-khi-buổi-lâm-chu-cường-trung-nước-và-bên-chiết-giác-thiền-lối-giống-rất-mạnh-mẽ, vì-nay-đương-lối-chiến-tranh-nên-ta-phải-gấp-lò-sét-cho-hết-sức-chàng-như-bên-trẻ-Vậy-thì-có-thứ-Thuyết-Huyết-trung-Biền-là-thiết-biết-biết-của-tung-tâm-và-thiền-sức-mạnh-trong-thần-thể. Cũng-vì-biết-cái-biêm-bác-vết-một-động-thuốc-này.

Người-âm-yên-đá-một-như-giấy-thì-biết-một-phần-huyết-đã-bur-rui-Vậy-đương-luân-buổi-Huyết-trung-Biền-lấy-bữa-thì-đá-thật-trở-nên-cổ-sắc-một-tốt-trẻ-Khi-chưa-nhưng-thầy-kim-chính-miền-sắc-đầu-ngón-tay-biết-biết-giấy-nam-cho-xử-đề-miền-thể-như-đến-khi-đá-đang

thuốc-động-7-ngày-chính-miền-như-trước-thì-thể-trẻ-tốt-hơn-Còn-đang-được-lưu-thì-trở-nên-mập-hư-uống-thuốc-bỏ-gi-hết, cần-thời-thì-biết.

Khi-chưa-ông-hay-cầm-vết-chỉ-nặng-trên-một-yêu-giữ-lên-không-nổi-đến-khi-sống-thuốc-này-đang-bây-ngày-lại-cầm-vết-ý-giữ-lên-như-không-biết-nặng.

Phạm-người-yên-thì-không-muốn-nói-chuyện-nên-nhưng-Huyết-trung-Biền-phần-khi-đây-đã-trở-nên-vui-vẻ-Nói-chuyện-cười-đến-bà-bác-giờ-không-nhầm.

Còn-người-huyết-bur-đi-như-đang-đường-thì-thấy-người-nhảy-thật-thật-Miền-sắc-Huyết-trung-Biền-được-một-thông-chạy-xo-một-đám-còn-chưa-thấy-xử-phải-như

Còn-thêm-một-chứng-rất-hay-như-đang-đọc-thì-quá-thì-thần-thể-kém-suy-nguyên-khi-lạnh-lẽ-bớt-như-màu-mà-sanh-ra, bở-huyết-kém-thì-tan-thần-kém, nên-có-thuốc-bỏ-huyết-là-sống-bỏ-thần.

Lại-còn-thì-nghiệm-cho-người-và-ít-cứu-bác-không-lỗi, ông-thuốc-này-bây-ngày-thì-và-có-sức-nhiên, bằng-bà-và-tốt; người-đến-bi-đường-giúp-thần-khi-lâm-bầm-đau-bụng-hoặc-ra-như-lâm-bầm-không-đứt, uống-luôn-một-thằng-thì-huyết-xâm-trở-nên-đỏ-trẻ-và-không-đau-bụng, mỗi-lần-ngay-chúng-bà-trẻ-sốt.

Như-nhưng-thuốc-Huyết-trung-Biền-được-bây-bữa-thì-tinh-thần-tốt-và-âm-lực-thuốc-Huyết-trung-Biền-bỏ-huyết-khi-nhiều-cách-thời-đó-bên-bết-vậy.

Thường-khi-còn-nit-mất-như-tiền-thiền-đá-kém-thì-sanh-nhiên-bình-khỏe, hoặc-đau-bổ-nám-tuổi-chưa-biết-đi-đứng, lại-khi-huyết-chưa-đủ, hoặc-bình-cam-tích, cũng-bớt-đỏ-mà-ra, còn-nit-từ-3-tuổi-đến-5-tuổi-khi-đá-ăn-cơm-rồi-phải-cho-uống-thuốc-Huyết-trung-Biền-hiện-còn-Brom-Brom-1-muốn-có-tế-mỗi-ngày-cũng-ba-lần-phá-với-nước-ấm, thì-trở-nên-nhàn-mở-và-chúng-bà-có-bình-khỏe, nhàn-miền-đến-đá-già-không-hay-đau-đớn.

Một-người-đến-bà-đường-kinh-không-đáng, hay-lâm-đau-bụng, uống-thuốc-này-đương-luân-trở-nên-tốt-lại, và-đến-thuốc, còn-như-sau-đến-bà-có-nguyên-sống-thường-đến-sanh-đá-mu-mạnh-và-có

sức-mạnh, ít-ngày-sau-đến-con-ây-cũng-ti-ty-bình, vì-bớt-sốt-cho-con-bu-tự-nhiên-nó-phải-mạnh.

Đến-khi-huyết-khi-bur-thì-sanh-ra-ru-bu-bu-năm-người-không-yên, cũng-hơn-luân-lên-lâm-đau-bụng-và-như-một-cái-miền-mà-nặng-đang-Huyết-trung-Biền-thì-huyết-khi-tốt-lại-càng-hơn-ha-uống-khỏe-khỏe-trong-miền, và-các-chứng-bình-nó, trên-cũng-tiền-trở-đang-bài.

Người-tuổi-trẻ-tiền-thiền-và-hậu-thiền-vậy-kém-hem-đám-đục, khi-huyết-hào-kém-sinh-ra-vàng-đá-một, hay-xây-xâm-tâm-tâm, đản-luân-luân-giữ-tay-chờ-yên-đầu-phải-say-tai-càng-và-tan-thần-luân-trong-bà, là-tai-luân-bàng, dùng-thuốc-này-được-một-thằng-thì-một-mấy-trẻ-tốt-lại-có-sức-mạnh-và-các-chứng

bình-đá-mới-trên-đá-đến-đang-tiền-bết-Người-học-hành-kim, là-luân-quá-độ, thì-tâm-huyết-bao-kém-sắc-một-như-giấy-trần, hình-ôm-một-vàng-là-đang-thuốc-như-thì-lâm-huyết-trở-nên-mạnh-mẽ-và-khi-huyết-đầu-cổ-lại-và-như-như-bình-vóc-con-người-rất-nên-sinh-đẹp.

Một-người-già-có-huyết-suy-kém-tinh-thần-yên-đầu-hay-đang-thuốc-này-thì-tự-nhiên-tóc-xanh-và-râu-đẹp.

Cách-dùng: xem-trong-toa-thủ-rổ.

Giá-về-nhỏ-là..... 1250

Giá-một-về-lớn..... 2500

Chư-ông-có-mua-tin-nhân-cho-thiết-cái-nhân « CON PHUOT BƯM ».

Ài-muốn-mua-thuốc-xin-sách-công-quyển-thì-có-lại-tiền-Đoạt-Ty-các-thành-phố-lớn-Trung-Nam-Đá-lý-đều-có.

COMPATRIOTES VISITEZ LA PHARMACIE PHAM-DOAN-DIEM A TOURANE

MAGASIN DE SOIERIES TÂN LỢI

138-140, B^d Tổng-đốc-Phương (CHOLON)

Bồn hiệu bán sỉ và bán lẻ đủ các thứ Hàng Tàu, hàng Thượng-hải thiết tốt (lãnh, xuyên, trầu, cầm-nhưng, cầm-châu) nhưng to và nhỏ đủ màu. Khăn đội đầu rút và thêu nhiều kiểu khác màu thiết đẹp.

Trừ bán sỉ và lẻ các thứ màu nhuộm của tây hiệu « Teinture ideale » danh tiếng thêu nay ở Nam-kỳ.

Bánh hộp biscuits kim thời của bồn hiệu chế tạo không khác nào biscuits melanges choisis của tây, được nhiều khen ngợi (bánh lẻ 0\$75 một hộp, mua sỉ có huê hồng).

Bồn hiệu buôn bán đã lâu năm cùng các tỉnh Trung-kỳ và Bắc-kỳ ở xa xin viết thư thương nghị.

TÂN-LỢI

138-140, B^d Tổng-đốc-Phương (Cholon)

Kính - cáo quốc - dân

Một tấn thảm kịch mới xảy ra.

Thưa các ngài, cái thảm kịch nói đây là cốt đề các ngài chú ý đến mấy thứ thuốc của hiệu Từ-ngọc-Liên, hiệu chính ở Đập-cầu 46 rue Principale, và chi điểm ở Hanoi, 74 rue Tientsin, như sau này. Thuốc họ trẻ con số 1 ra trẻ con họ nặng đến đầu cũng khỏi, 0\$35. - Thuốc họ trẻ con số 2, giá 2\$00, nhất là các ông bà già và các bà sau khi ở cũ rừng càng khỏi lạ. - Thuốc đau bụng kinh niên số 13 uống vào khỏi ngay lập tức, 0\$30. - Thuốc họ số 5 để trị bệnh kiết lỵ hoặc đi ra máu hay mủ, rồi nặng đến đầu cũng khỏi, giá 0\$10. - Thuốc họ người nhớn số 4 giá 0\$00. - Thuốc họ số 7 chữa rất dân đi, 0\$10. - Con hai thứ thuốc nữa khắp ba kỳ Trung Nam các đều biết tiếng là thuốc họ số 1, giá 1\$50, thuốc tìm là số 0 giá 2\$00, hai thứ thuốc này rồi bệnh nặng hay lâu năm đến đầu cũng khỏi rút nọc mà không hại sinh dục.

Các hiệu đại lý. - Tại Trung kỳ (Annam, về tỉnh Vinh nhà M. Lê đình-Mai ngõ Yên-miêu sau đền Hội quán, Tourane hiệu Thuận-khanh Nguyễn-thị-Huê phố Hồ-Hữu-Vi. - Nha-trang Mộng-trương thư quán Vương gia-tật. Tại Nam-kỳ (Cochin chine) hiệu Bình-thành-Song. - Tại Bắc-kỳ (Toankin) Hải-phong Hương-hạt thư điểm, 92 Boulevard Bonnal. - Nam-Định lịch sinh đường 100 phố khách. - Hải-dương hiệu Xuân-khê 63 phố Đông-mùa. - Hanam hiệu Liễu châu phố Châu cầu. Tuyên-quang hiệu thư may Lương-viết-Tu ở phố Xuân Hòa. - Hanoi Kim đưc-giang 81 phố Hàng Bồ. - Phú thọ hiệu Phúc Long-Hưng phố Dệ nhi.

THI QUẢNG CÁO

CỦA HIỆU HƯƠNG-KY PHOTO HANOI

Bồn hiệu định mở cuộc thi này để những ngài có lòng nghĩ đến việc chiếu sáng công nghệ nước nhà và yêu cầu bồn hiệu làm giúp quảng cáo cho bồn hiệu.

Vin nói để các ngài dự cuộc thi thiết kế quảng cáo cho bồn hiệu hai thứ:

1) Làm văn xuôi, văn vần hay cả đôi.

Trong những thư văn đó phải:

a) làm cho đúng sự thực.

b) nêu rõ nghệ thuật mỹ thuật hiện thời.

c) cách sắp đặt và cơ quan của bồn hiệu.

d) xin đừng làm giả qua.

2) Vẽ hai bức (Dessin à la plume)

ai vẽ tranh.

b) vẽ tranh hai.

hoặc vẽ tranh hai, hoặc vẽ tranh hai.

Những bức vẽ ấy sẽ trưng bày cũng.

biết ngay rằng quảng cáo của bồn hiệu.

Hương Ky.

Giải Tận:

Bồn hiệu đặt năm mươi (50) giải thưởng để tặng và văn-thư và hai mươi (20) giải để tặng và tranh vẽ có giá trị để làm quảng cáo.

Văn Thơ

GIẢI NHẤT

1 bức ảnh phóng đại 0\$1000 giá. 2\$00

1 bức ảnh phóng đại 11x13 oval giá. 3, 00

GIẢI NHÌ

1 bức ảnh phóng đại 10x10 giá. 15, 00

1 bức ảnh phóng đại 11x13 oval giá. 3, 00

GIẢI BA

1 bức ảnh phóng đại 10x10 giá. 10, 00

1 bức ảnh phóng đại 11x13 oval giá. 3, 00

GIẢI TƯ ĐẾN GIẢI HAI MƯƠI

1 bức ảnh phóng đại 10x10 giá. 2, 00

1 bức ảnh phóng đại 11x13 oval giá. 2, 00

Tranh Vẽ

GIẢI NHẤT

1 cái máy ảnh 9x12 giá. 20, 00

các đồ phụ tùng. 10, 00

GIẢI NHÌ

1 cái ống đèn kính 0x13 giá. 12, 00

30 kính positive (vase Indochine) 9, 00

GIẢI BA

1 máy ảnh à pellicule (détective) 10, 00

GIẢI TƯ ĐẾN 10

Lấy 10 ảnh hay 10 bức chụp ảnh trị giá 6, 00

GIẢI 11 ĐẾN 20

Lấy 10 ảnh hay 10 bức chụp ảnh trị giá 5, 00

Cuộc thi bắt đầu từ ngày 1er novembre đến 31 December 1927 là hết hạn. Bồn hiệu sẽ chọn một hội đồng giám sát để công bằng để chọn những bức văn xuôi và những tranh vẽ được vẽ theo yêu cầu của bồn hiệu.

Những bức văn xuôi và những tranh vẽ không hợp thời, bồn hiệu không trả lại.

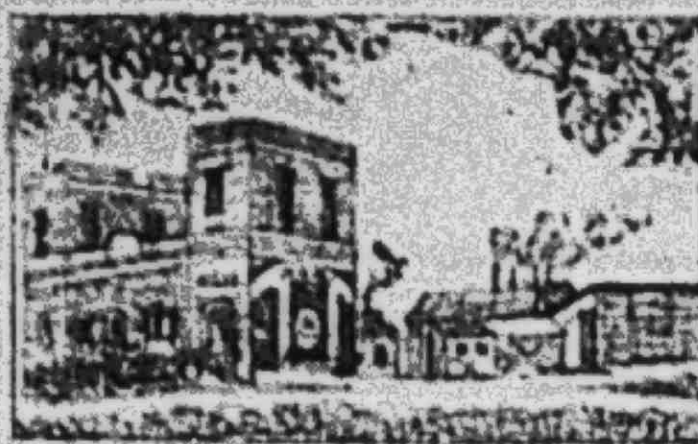
Để ngài nào có lòng giúp bồn hiệu bồn hiệu sẽ tặng và văn-thư và hai mươi (20) giải để tặng và tranh vẽ có giá trị để làm quảng cáo của bồn hiệu.

HƯƠNG-KY

Chi nhánh của bồn hiệu

84, Rue Jules-Ferry 84, Hanoi

TO NHẬT Ở ĐÔNG-PHÁP

CỦA NGƯỜI ANNAM

Bản sở chuyên chế các thứ peintures ordinaires, laquées, vernis, essence de térébenthine, cire à paquet, chromo - encaustique, couleurs pour peintures et à la chaux etc. ...

marque "RÉSISTANCO"

Hàng thực tốt giá thực hạ.

Envoi de catalogues et échantillons sur demande.

NGUYEN-SON-HA, Fabricant

Bureau : 46 B^d - Amiral Courbet HAIPHONG

Usine : Route de Lach-Tray

Adresse tél Sonha - Haiphong - téléphone 208

TÂN-LỢI TAILLEUR

120, Rue d'Espagne SAIGON

Máy đồ tây phục, theo kiểu kim thời, đã khéo lại mau, laine nỉ đủ thứ.

CÁO-BẠCH

Kính trình các quý Khách Bản-hiệu tôi bán thuốc lão xa gần trong ba xứ : Trung, Nam, Bắc Kỳ ta, đã được nhiều các quý-Khách ngợi khen.

Bản hiệu tôi có nhiều hàng thuốc lão mộc xuân chưa hề và xuân xuân hồ rồi, bán buôn và bán lẻ giá tính rất hạ.

Nếu các ngài có lòng thiện chí muốn lấy mẫu thuốc và hội giá tiền xin cứ về thư đến Bản hiệu, Bản hiệu sẽ trả lại ngay.

Ngài nào muốn mua gửi tiền trước, hay là gửi các « Linh hóa giao ngân » (Contre-Remboursement) cũng được.

Chủ nhân kính cáo

NGUYỄN-TRUNG-KHẮC đt THÁI-LAI

103, Rue du Cuivre 103

à NAM-ĐỊNH

Tại châu thành Mytho (Nam-Kỳ) có Nhà Thuốc Tây
PHARMACIE NGUYỄN - VAN - TRI

SÁNG	1 Đó là nơi rất xứng đáng cho Đồng-bào tới lui giao thiệp vì tại đó có bán cả và bán lẻ đủ các thứ thuốc Tây y như các Đại Dược Phòng Lan, xa ở Saigon vậy.	ĐỒ
CHỮA	2 Là nơi đáng cho đồng bào tin cậy, vì ông chủ nhà thuốc này là Bác tá sư có bằng cấp chuyên môn về nghề bào chế, đã có làm việc tại kho thuốc của Nhà-nước ở Chợ quai lâu năm, nay dịch thân người đứng coi BẢO CHẾ CÁC THUỐC ĐƯỢC LIỆU Y THEO TOA QUÂN THẦY.	NGƯỜI
TRAM	3 Là nơi đồng-bào sẽ vui lòng lại vàng, vì ông NGUYỄN-VAN-TRI là người Annam, tính tình vui vẻ, bất chấp vật đắt nhơn, cử chỉ khoan hòa, việc mua bán rất thật thà ngay thẳng. ĐỒNG BÀO ! MUỐN HỎI THĂM CÁCH DÙNG THUỐC MÊN ỒNG SẴNG LÒNG ĐÁP TỪ	MUỐN
NGAN	4 Ấy là một ngôi hàng mà đồng-bào ta nên chiếu cố, hay và giúp cho đường thương mại của Annam minh, đáng để làm gương cho đoàn hậu tiến	MỘT
HAI		BÌNH
THUỐC		PHONG
LÀ		KY

XIN CON HỒNG CHÁU LẠC, HÃY NHỚ GIỐNG LẠC HỒNG !

NGUYEN-VAN-THONG

ĐIT TAN-THANH

Falfoo - Annam

Entreprise des travaux en Annam

TRANSPORT - D'AUTOMOBILE

LIBRAIRIE - CORDONNERIE - ÉPICERIE - CHAPPELLERIE

Bảo lãnh cửa nhà và kiến lượng

dao ló.

Buôn bán tạp hóa và cho thuê

xe điện.

BỆNH QUI DA CÓ THUỐC TIỀN

Hãy ai mắc phải bệnh lỵ hay đường mai đã uống thuốc khấp cả một nơi rồi mà không khỏi và rất hết nọc, hồ sống đến thuốc của bồn hiệu bệnh nặng thế nào cũng khỏi và thân thể người vẫn khỏe mạnh như thường. Không có một mồi gì cả, hai món thuốc này hiện đã nổi danh tiếng xa nay, rồi ai dùng qua rồi cũng khen và chữa cho bồn hiệu chữa ra được hai món thuốc rất là thần hiệu như vậy thật thế không dám nói khoe Thuốc là 1\$00 một hộp, đường mai 2\$00 một hộp. Bồn hiệu gửi lại hóa giao ngân rất chóng và dễ thần.

HOANG-VAN-LY
67 phố Ninh-sĩ Bắc-Ninh

帳對喜孝

CỬA HÀNG THÊU DÂN ĐỒI

TRƯỞNG TO NHẬT Ở HUẾ

順成隆隆永中

化 VINH-THANH

ANNAM - Rue Gia-Long - HUẾ

Kiểu đẹp, chất tốt, làm cẩn thận

và đúng hẹn.

Bán tạp hóa : Guêc kinh, Pháo Việt

Nam v. ... Bán hạ giá hơn mọi nơi

ĐÔNG - XUÂN - HƯƠNG

(Hiệu bán thuốc lão)

GIÀ HẠ - THUỐC NGON

Xin mời quý khách chiếu cố!!!

Ngài nào ở xa, bồn hiệu xin gửi

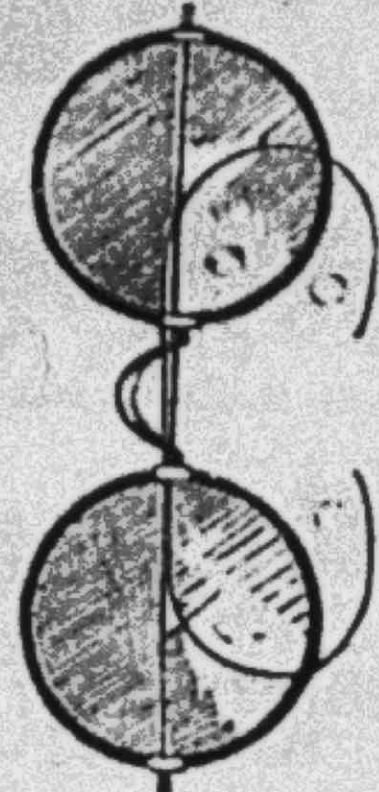
thuốc theo lối linh hóa giao ngân.

Nguyễn-ngọc-Tuyết

181 - 183 Rue Aupergne, Vinh

(Annam)

GUỜNG ĐEO MẮT

Gương di năng bạc vàng 14'

Giá bán 8\$00

Gương coi sách bạc vàng 14'

Giá bán 8\$50

Gương di năng mạ vàng

Giá bán 1\$70

Hộp alluminium 0\$80

Bán tại hiệu :

LY-SENG-BAO

42 Phố hàng Bồ - HANOI

CÙNG KHÔNG LẠ CHI

Xưa nay các ngài đầu đầu cũng biết hiệu chúng tôi chỉ bán hàng tơ lụa, vải vóc, gấm nhiễu, hàng Tây, hàng Tàu, hàng Việt-Nam, hàng tạp hóa, mà nay lại thấy bán đầu thì lấy làm lạ, nhưng cũng không lạ chi.

Nguyên chúng tôi nay có làm đại-lý hàng đầu « Á Tê Á hóa da Công ty » (Compagnie des Pétroles) là hàng đầu rất có tiếng cả hoàn cầu.

Bán đủ các thứ dầu hỏa như là:

Dầu hỏa hiệu « Con Sò » dùng rất sang trọng.

« Cá Gáy » sáng thắp khỏe mắt.

« Cá Máo » thắp hết sức được.

« Hoa thị » bán thậm chí rẻ.

LẠI CÓN CỎ : Dầu Essence Shell tốt tới bậc dùng thắp đèn manchon chạy xe điện, dầu huile M. C. C. và các thứ mỡ để chạy các máy, máy in, máy cưa, máy điện v.v.v. ; dầu trừ mối, dầu trừ rết, dầu để hòa sơn, đèn nền hiệu Tang-Mao (Bougie « Couronne ») là đèn có, bạch lập (paraffine) dùng để đèn nền ; đèn Manchon hiệu Tito Landi. - Lại biết sửa các thứ đèn đất và đèn manchon rất tại tinh lành lẽ.

Giá cả thực thà, tiếp rước tử tế, bán sỉ bán lẻ đủ cách, ai là quý khách biết thương người đồng bào Việt Nam là một bước đầu lên đường thương mại, xin chiếu cố đến hiệu chúng tôi là hiệu :

AN-NHƠN

Rue Paul Ber. Huế (Bán hàng lụa)

Quai Đổng Ba Huế Bán dầu đèn)

Téléphone N° 69

Gửi thư, mandat, colis đến AN-NHƠN Rue Paul Bert thì đề tên M. Nguyễn-nhơn cùng

Gửi thư, mandat, colis đến AN-NHƠN Quai Đổng Ba Huế thì đề tên M. Bửu-Bác

Cần Cáo, Nguyễn-nhơn-Tu

HIỆU BẢO-CHẾ

THANH-HOÀ ANNAM

Là Hiệu Bảo-chế thuốc tây của ông Phạm-văn-Giao, nguyên bảo chế ngạch y-lê, độc-lực tỏ chức lên.

Có đủ các thứ thuốc rất tốt và thật tươi của các nhà đại dược-phòng trừ danh bên Pháp chế ra

chuyển tàu nào cũng có thuốc mới gửi đến.

Bán giá rất phải chăng vì những phụ phí vô ích,

đều giảm bỏ cả, mà chu nhân bao giờ cũng sẵn lòng

mách bảo các bệnh nhân trong lúc cần cấp mà chưa

mời kịp hay mới không được quan thầy thuốc.

Đồng bào ta nên chiếu cố, trước là được thuốc tốt,

sau vừa được vui lòng giúp một người Việt-Nam.

XIN HÃY GIÚP NGƯỜI NAM VIỆT

Người Nam xin hãy giúp người nước Nam.

Hiệu chúng tôi có bán đủ đồ tạp hóa và hàng, tơ, lụa, như là đồ ăn mặc theo kim thời như : Faux cols, Régates, Chemises, Pyjamas, Giày, vở, nón văn văn, đủ hạng.

Làm Đại-lý nhiều hãng lớn ở Saigon và ở Hanoi bán xe máy và đồ phụ tùng nhiều kiểu đẹp để và chất giá phải chăng.

Làm Đại-lý cho hãng Etablissements Indophono ở Hanoi (Agence Sud Annam) bán máy hát và đĩa hát cái-pour le lượng hiệu Stictor và Odéon (con chó nghe tiếng hát trong máy mà biết tiếng của chủ nó là một thứ đĩa rất hay có tiếng mà đồng bào ta ưa dùng bấy lâu nay. Lại có trữ bán các đồ cả nhà, Tạp-Mộc và Danh-Mộc) ở xa, ai có cần dùng đến gì xin cứ viết thư thương nghị, chúng tôi sẵn lòng hồi âm lập tức.

Nay kính

Bazar "LA CONFIANCE" đit TIN-THANH

(Annam) Nha-trang

ĐĂNG-LONG-CHIAU, Directeur

Đang Long-Chiau, Directeur

Đang Long-Chiau, Directeur

Đang Long-Chiau, Directeur

Đang Long-Chiau, Directeur

Đang Long-Chiau, Directeur

Đang Long-Chiau, Directeur

Đang Long-Chiau, Directeur

Đang Long-Chiau, Directeur

Đang Long-Chiau, Directeur

Đang Long-Chiau, Directeur

Đang Long-Chiau, Directeur

Đang Long-Chiau, Directeur

Đang Long-Chiau, Directeur

Đang Long-Chiau, Directeur

Đang Long-Chiau, Directeur

Đang Long-Chiau, Directeur

Đang Long-Chiau, Directeur

Đang Long-Chiau, Directeur

Đang Long-Chiau, Directeur

Đang Long-Chiau, Directeur

Đang Long-Chiau, Directeur

Đang Long-Chiau, Directeur

Đang Long-Chiau, Directeur

Đang Long-Chiau, Directeur

Đang Long-Chiau, Directeur

Đang Long-Chiau, Directeur

Đang Long-Chiau, Directeur

Đang Long-Chiau, Directeur